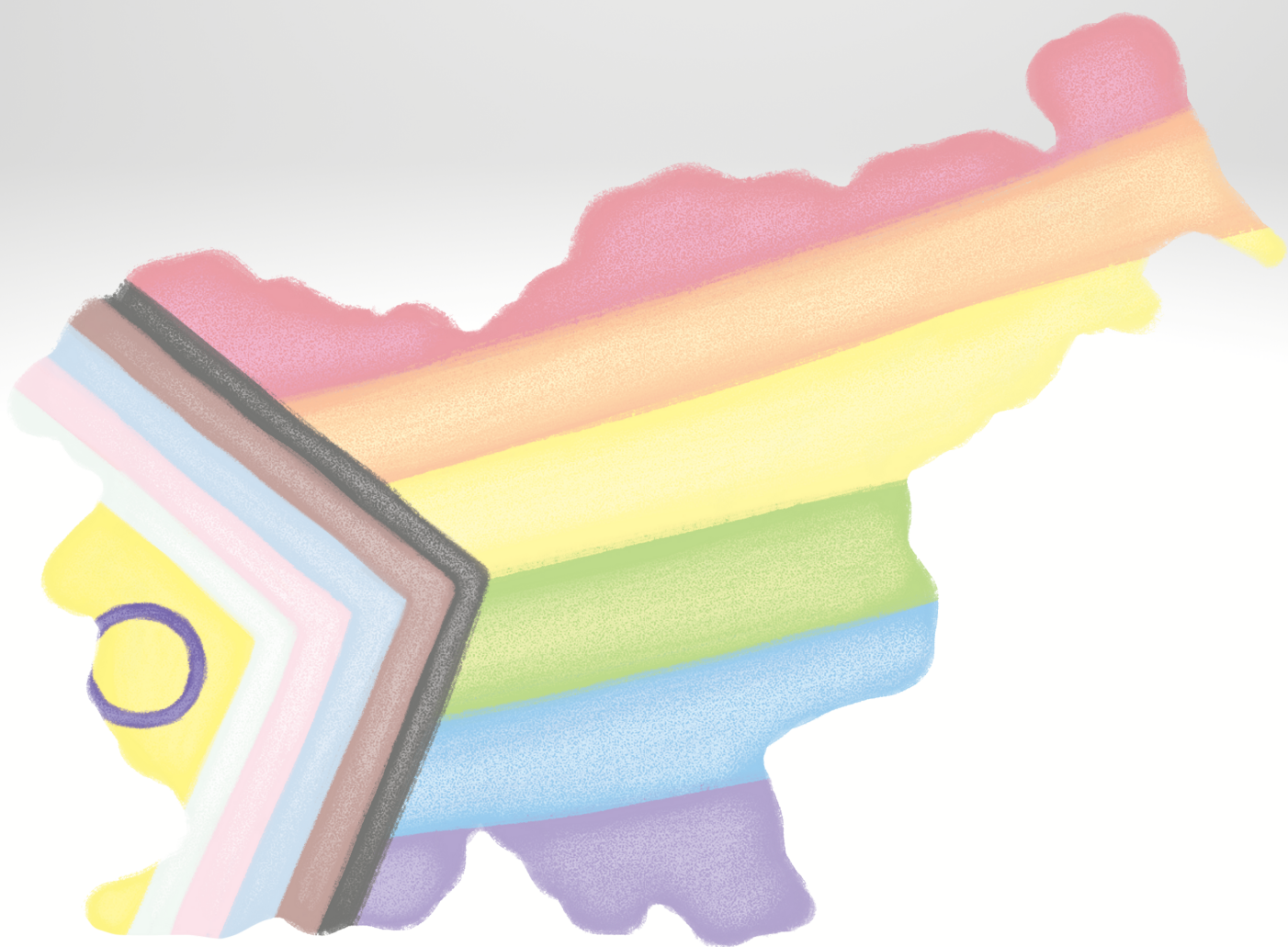

Raziskava

LGBTIQ+ osebe in coming out

ključni rezultati

Ljubljana, oktober 2021

TRANS
Akcija

Raziskava *LGBTIQ+ osebe in coming out*

V raziskavi *LGBTIQ+ osebe in coming out* je sodelovalo 477 oseb, starih med 13 in 57 let, povprečna starost sodelujočih pa je bila 24,5 let. Vzorec sodelujočih (N) tako predstavlja 477 oseb, v primerih, kjer je N drugačen od celotnega vzorca, pa je to zapisano ob specifičnem grafu.

Raziskavo smo izvedle_i preko spletne platforme Ika, kjer je bila objavljena med februarjem in aprilom 2021, distribuirale_i smo jo po vseh naših družbenih omrežjih in mailing listah, informacije o raziskavi pa so delile tudi sorodne LGBTIQ+ organizacije kot tudi feministične organizacije in organizacije z raznih področij človekovih pravic.

K sodelovanju v raziskavi so bile povabljene vse LGBTIQ+ osebe v Sloveniji, vključno z osebami, ki še raziskujejo svoje spolno usmerjenost/identiteto in/ali izraz. Sodelovanje v raziskavi je bilo anonimno in na osnovi svobodne odločitve posameznice_ka.

Statistično analizo je izvedla Ajda Kovač.

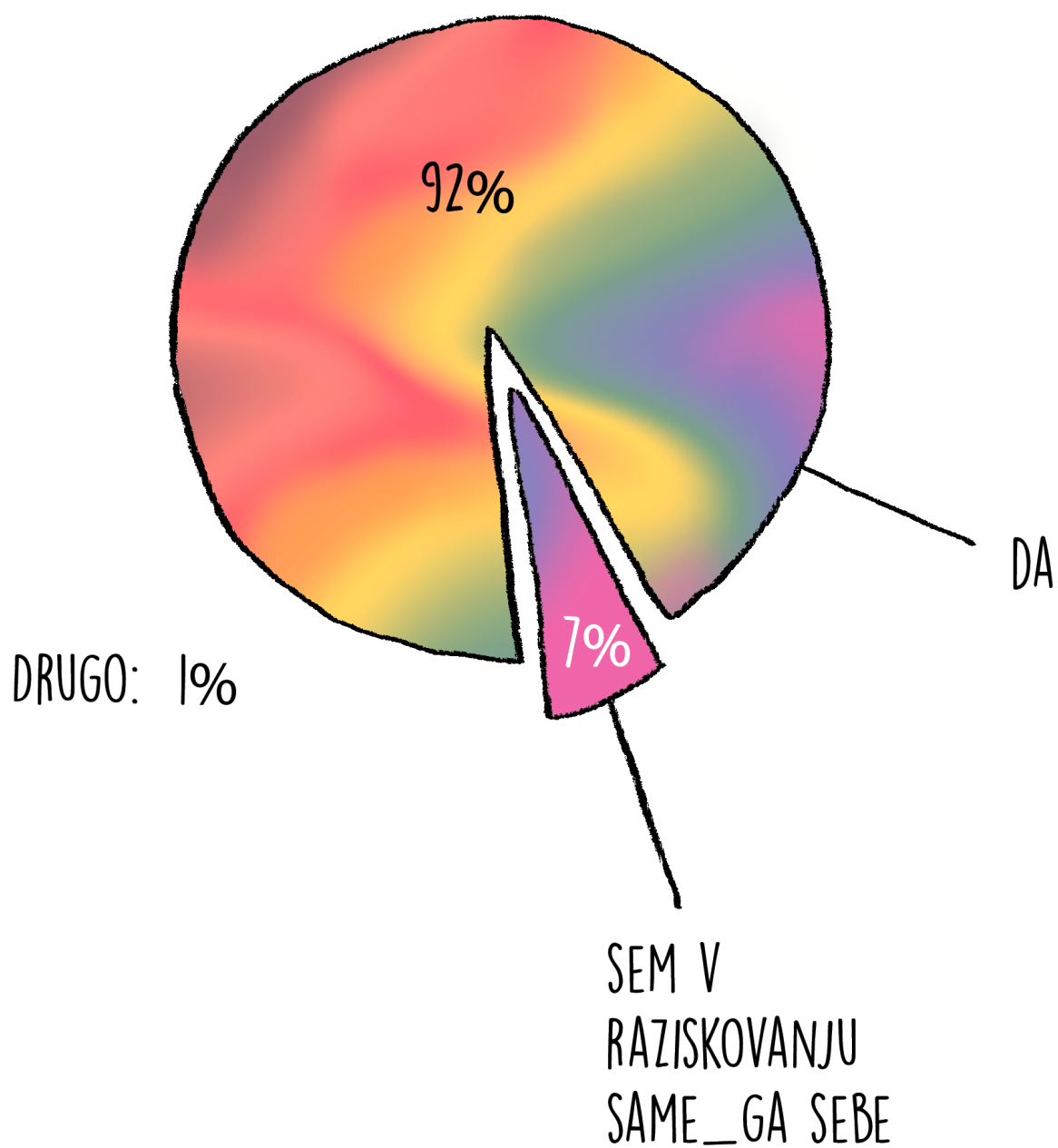
GRAF 1:

Si LGBTIQ+ oseba?

K sodelovanju so bile vabljene vse LGBTIQ+ osebe, ne glede na njihovo spolno usmerjenost/identiteto/izraz in/ali spolne značilnosti.

V raziskavi je sodelovalo 477 LGBTIQ+ oseb. Večina sodelujočih, 92 %, se identificira kot LGBTIQ+ osebe, 7 % sodelujočih predstavlja osebe, ki so v raziskovanju samih sebe, 1 % sodelujočih pa je označil drugo, pri čemer so zapisale_i: "Tudi, če je notri Q, mi ta kratica ne ustreza, nisem pa strejt", "L oseba" in "Ne želim biti označen z ničemer, sem kar sem." Ta odstotek sodelujočih razumemo kot sodelovanje oseb, ki se sicer ne identificirajo kot pripadnice_ki LGBTIQ+ skupnosti, kljub temu, da niso heteroseksualne in/ali cispolne osebe, raziskava pa jih je kljub jasni specifikaciji, da gre za raziskavo med LGBTIQ+ populacijo nagovorila, kar razumemo kot pozitivno.

SI LGBTIQ+ OSEBA?

GRAF 2:

Si trans oseba ali spolno nenormativna oseba?

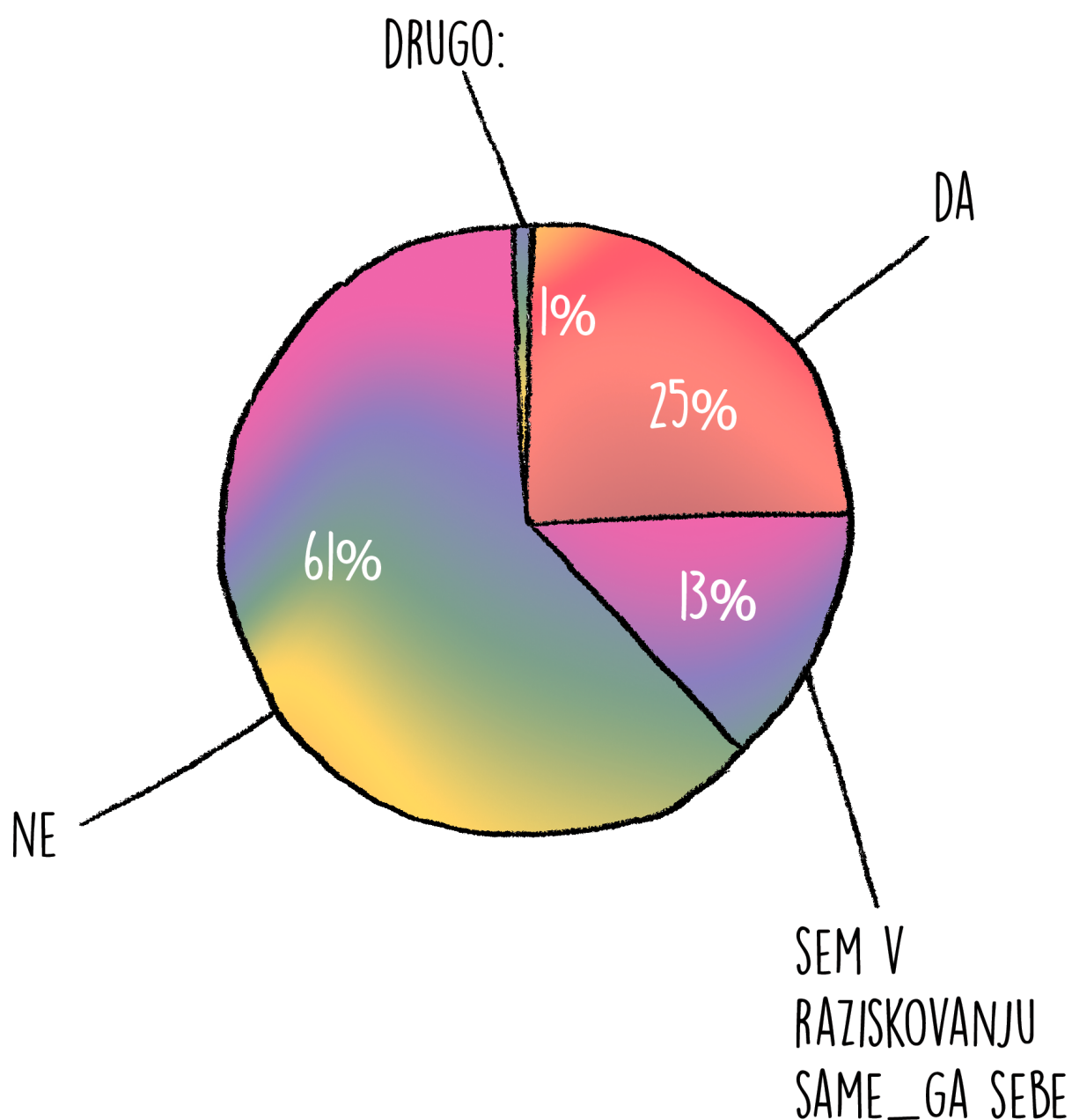
Sodelujoče smo vprašale_ ali so trans osebe, spolno nenormativne osebe oz. ali se ne identificirajo s spolom, ki jim je bil pripisan ob rojstvu.

Četrtnina sodelujočih, 25 %, se identificira kot trans oz. spolno nenormativnih oseb, 13 % sodelujočih je v raziskovanju svoje spolne identitete, 61 % sodelujočih niso trans oz. spolno nenormativne osebe, 1 % sodelujočih pa je označil drugo, pri čemer je kot pri prejšnjem vprašanju o pripadnosti LGBTIQ+ skupnosti mogoče zaznati, da gre za osebe, ki se s terminom trans oz. transspolnost sicer ne identificirajo, kljub temu, da transspolnost utelešajo oz. živijo v spolu, ki jim ni bil pripisan ob rojstvu.

25 % sodelujočih, ki so se opredelile_i kot trans oz. spolno nenormativne osebe, predstavlja 119 oseb, kar je višji vzorec trans oseb, kot 113 sodelujočih, kar je bil vzorec raziskave Vsakdanje življenje transspolnih oseb v Sloveniji (2019)¹, ki ob izidu predstavljala največji dotedaj znan vzorec trans oseb sodelujočih v raziskavi v Sloveniji.

¹ Raziskava *Vsakdanje življenje transspolnih oseb v Sloveniji (2019)*, Zavod TransAkcija, dostopno na: https://transakcija.si/wp-content/uploads/2019/11/Vsakdanje-%C5%BEivljenje-transspolnih-oseb-v-Sloveniji-raziskovalno-poro%C4%8Dilo-2019_compressed.pdf

SI TRANS OSEBA ALI SPOLNO NENORMATIVNA
OSEBA OZ. SE NE IDENTIFICIRAŠ S SPOLOM, KI
TI JE BIL PRIPISAN OB ROJSTVU?

GRAF 3:

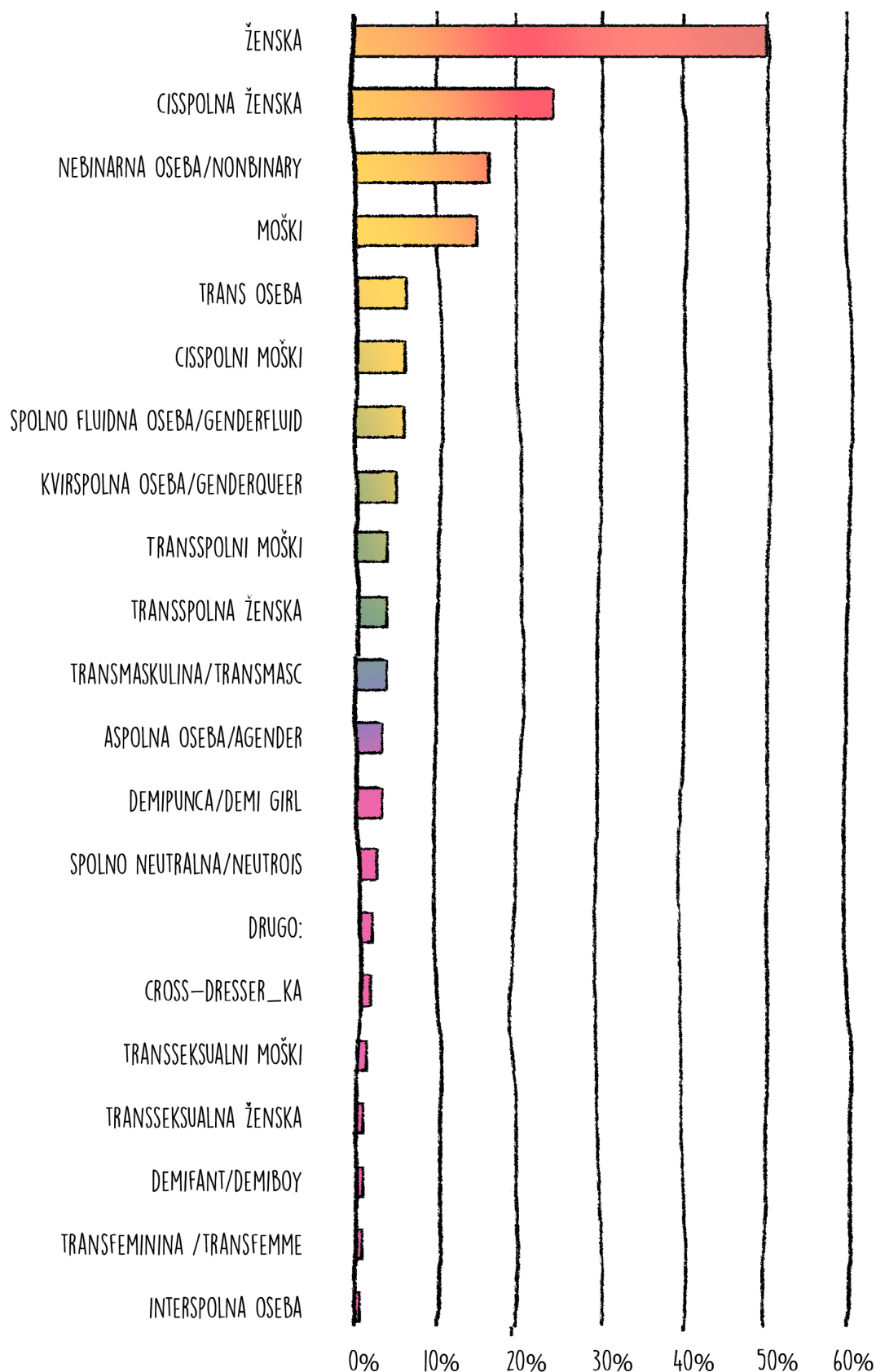
Kakšen je tvoj spol/spolna identiteta oz. kako se identificiraš?

Sodelujoče smo vprašale_i kakšen je njihov spol oz. spolne identiteta, pri odgovarjanju pa je bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

Polovica sodelujočih (49 %) so oz. se identificirajo kot ženske, sledijo cispolne ženske (23 %), nebinarne osebe (16 %), moški (15 %), trans osebe (6 %), cispolni moški (6 %), spolno fluidne osebe (6 %), kvirspolne/genderqueer osebe (5 %), transspolni moški (4 %), transspolne ženske (4 %), transmaskuline/trans masc osebe (4 %), aspolne/agender osebe (3 %), demipunce/demigirls (3 %), spolno nevtralne/neutrois osebe (3 %), 1 % sodelujočih pa se je razvrstil tudi med sledeče identitete; cross dresser_ka, transseksualni moški, transseksualna ženska, demifant/demiboy, transfeminina/transfemme oseba, interpolna oseba in drugo.

Pomembno se nam je zdelo ponuditi več možnih izbir pri vprašanjih, ki naslavlja osebnostne identitete, saj se osebe (lahko) identificirajo z več identitetami. V LGBTIQ+ skupnostih namreč raznolike LGBTIQ+ identitete med seboj sobivajo, se dopolnjujejo in ne izključujejo. LGBTIQ+ osebe so lahko del večih skupin in identitet. Vsako pripadnost določa oseba sama zase. Četudi se morda zdi, da nekdo sodi v definicijo določene skupine ali identitete, ni nujno, da se tako tudi sam_a identificira. Prav zato je pomembno, da se identitete nikomur ne pripisuje, temveč se z osebami in o njih govori izključno z uporabo izrazov, ki jih osebe uporabljajo zase, pri raziskovanju pa zagotavljam čimbolj širok spekter obstoječih identitet. Pri branju rezultatov je potrebno upoštevati tudi, da so se med identitetama "ženske" in "moški" lahko tako cispolne kot transspolne ženske oz. moški.

KAKŠNEN JE TVOJ SPOL/KAKŠNA JE TVOJA SPOLNA IDENTITETA OZ. KAKO SE IDENTIFICIRAŠ?

GRAF 4:

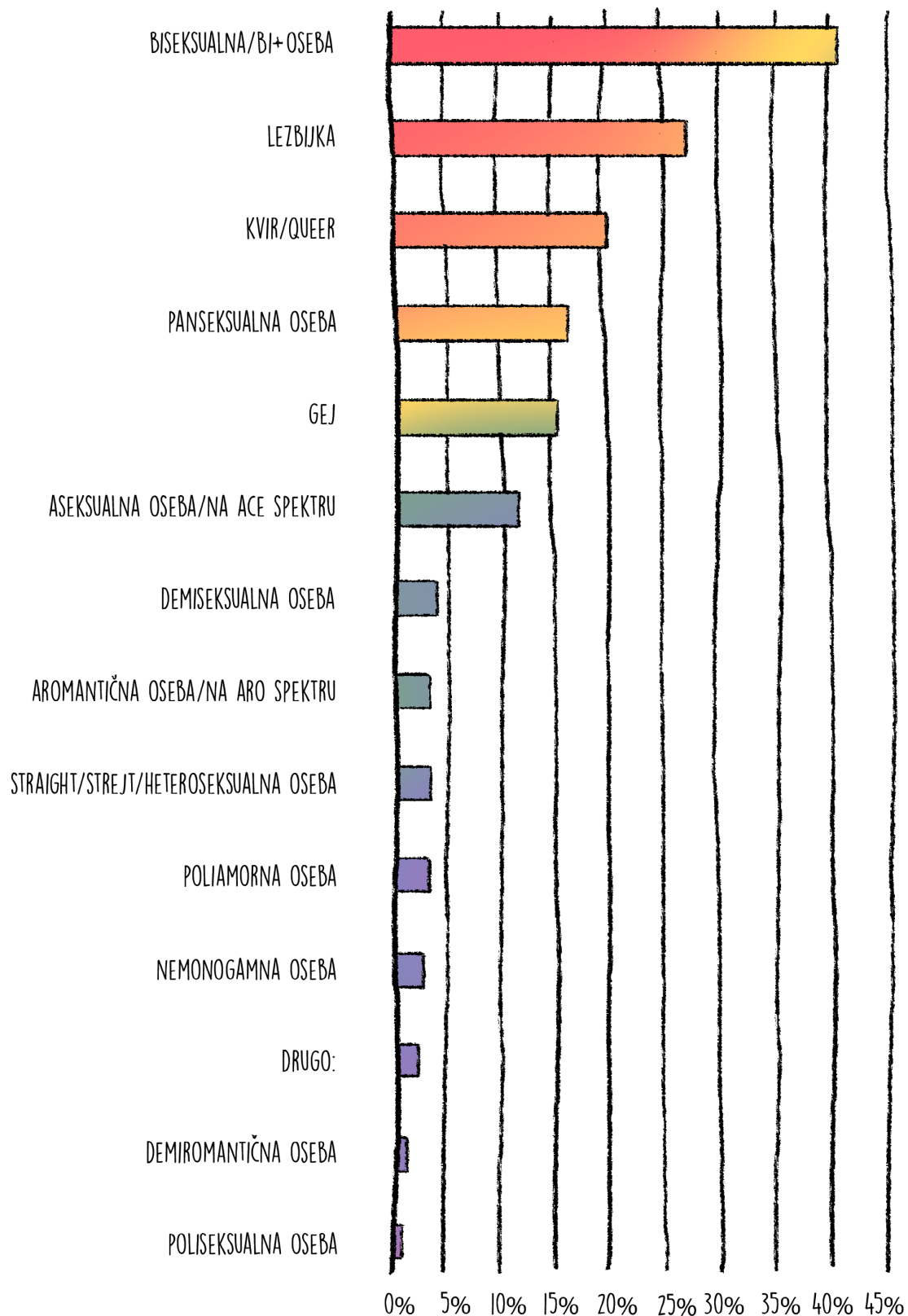
Kakšna je tvoja spolna usmerjenost oz. kako se identificiraš?

Sodelujoče smo vprašale_i kakšna je njihova spolna usmerjenost, pri odgovarjanju pa je iz istih razlogov kot pri prejšnjem vprašanju bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

Največji odstotek sodelujočih se identificira kot biseksualne osebe (41 %), sledijo lezbijke (27 %), kvir/queer osebe (20 %), panseksualne osebe (16 %), geji (15 %), aseksualne osebe/na ace spektru (12 %), demiseksualne osebe (4 %), aromantične osebe/na aro spektru (4 %), straight/strejt/heteroseksualne osebe (4 %), poliamorne osebe (4 %), nemonogamne osebe (3 %), drugo (2 %), kot demiromantična in poliseksualna oseba pa sta se identificirali po dve sodelujoči osebi.

Osebe, ki so se identificirale kot drugo so ob tem zapisale; "nedefinirano", "poskušam ugotovit če sem poli ali ne", "omniseksualna oseba", "questioning", "ne vem", "istospolno usmerjena ženska (gay)", "nisem še prepričana, sem nekje med hetero in bi", "sem nonbinary in vseč so mi ženske (ne glede na to če so cis ali trans)", "ne maram si dajat nekih "labels", ker nisem niti še popolnoma sigurna kaj mi je vseč (but women tho, wow)", "če že moram opredelit svojo spolno usmerjenost, potem rečem, da nisem strejt, živim pa nemonogamno življenje", pri čemer se ponovno izkaže, da kljub širokemu spektru navedenih identitet, te ne predstavljajo vseh sodelujočih oz. ne ustrezajo vsem, kljub temu pa jih je raziskava nagovorila.

KAKŠNA JE TVOJA SPOLNA USMERJENOST OZ. KAKO SE IDENTIFICIRAŠ?

GRAF 5:

Katere besede uporabljaš/si že uporabil_a pri coming outu?

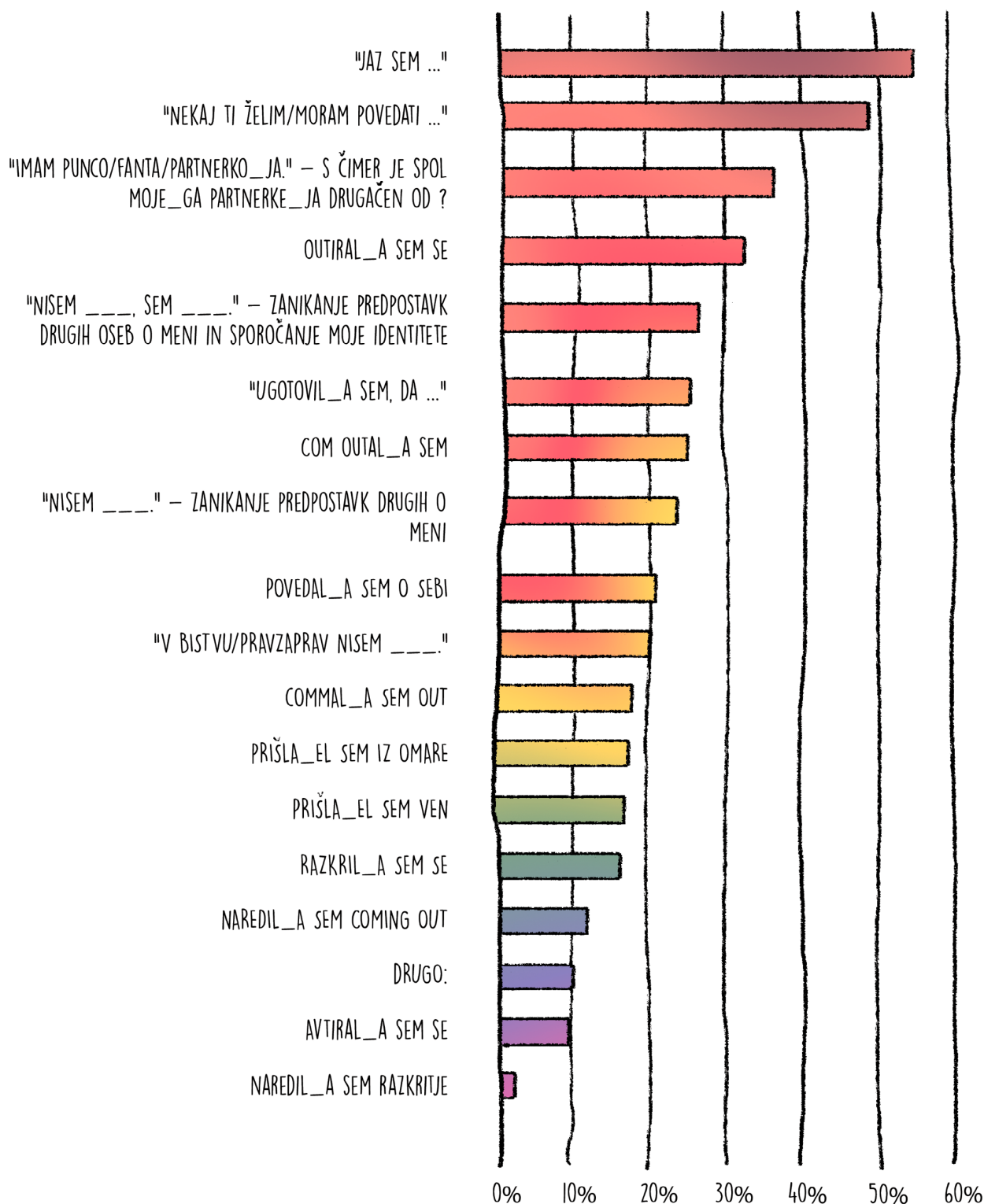
Sodelujoče smo vprašale_i katere besede uporabljajo/so že uporabile_i pri coming outu/razkritju oz. kasnejšem opisovanju coming outa/razkritja? Pri odgovarjanju je bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

Več kot polovica LGBTIQ+ oseb (54 %) za coming out uporabi izraz "Jaz sem ..." in izraz dopolnijo s svojo identiteto, sledi izraz "Nekaj ti želim/moram povedati", ki ga uporablja 48 % sodelujočih, ostali izrazi, ki jih LGBTIQ+ osebe uporabljajo pri coming outih so govoru o coming outih pa so; "Imam punco/fanta/partnerko_ja." - s čimer je spol partnerke_ja drugačen kot je bilo pričakovano (36 %), "Outiral_a sem se" (32 %), "Nisem _____, sem _____." - zanikanje predpostavk drugih oseb in sporočanje svoje identitete (26 %), "Ugotovil_a sem, da ..." (25 %), "Com outal_a sem" (25 %), "Nisem _____." - zanikanje predpostavk drugih (23 %), Povedal_a sem o sebi (20 %), "V bistvu, pravzaprav nisem _____." (20 %), "Commal_a sem out" (17 %), "Prišla_el sem iz omare" (16 %), "Prišla_el sem ven" (16 %), "Razkril_a sem se" (16 %), "Naredil_a sem coming out" (11 %), Drugo (10 %), "Avtiral_a sem se" (9 %) in "Naredil_a sem razkritje" (2 %).

Osebe, ki so označile drugo so med drugim zapisale_i: "Všeč so mi", "Nisem daljica", "Niso mi všeč samo _____, ampak tudi _____", "I came out", "Outal_a sem se", "Samo toliko, da veš, sem _____", "Ne zaljubljam se v _____", "Pravzaprav res nisem strejt" itd.

Sklep vseh odgovor na to vprašanje je, da LGBTIQ+ osebe o coming outih govorijo na izjemno raznolike načine, pri čemer prevladuje zanikanje predpostavk o heteroseksualnosti in/ali cisspolnosti oseb ter razne izpeljanke iz termina coming out. Zelo majhen odstotek sodelujočih uporablja slovenski prevod termina coming out t.j. razkritje, velika večina pogosteje uporablja poslovenjene izpeljanke termina coming out.

KATERE BESEDE UPORABLJAŠ/SI ŽE UPORABIL_A PRI COMING OUTU/RAZKRITJU OZ. KASNEJŠEM OPISOVANJU COMING OUTA/RAZKRITJA?

GRAF 6:

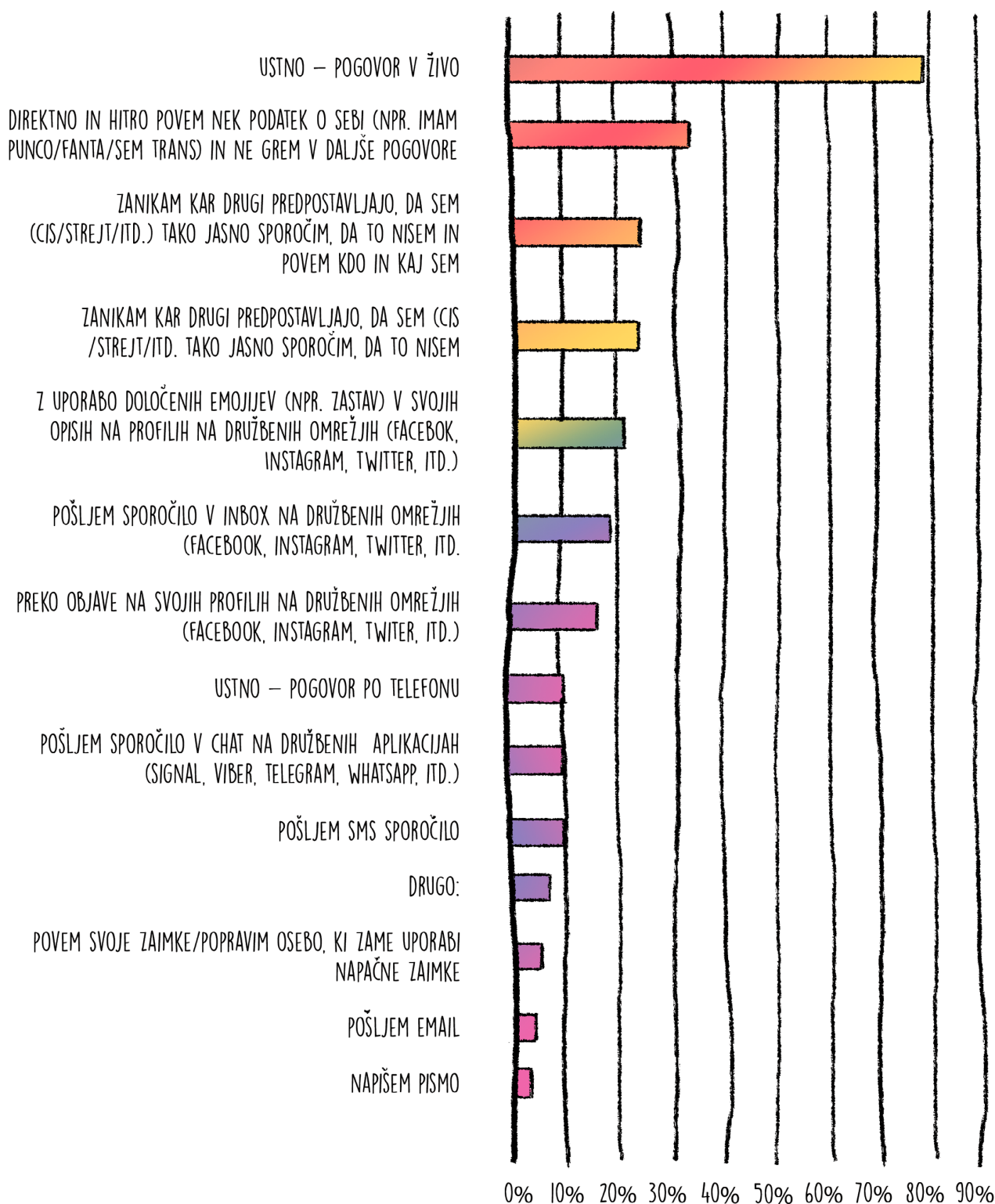
Kako največkrat narediš coming out?

Sodelujoče smo vprašale_i, kako največkrat naredijo coming out, pri čemer je bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

4 od 5 LGBTIQ+ oseb (81 %) največkrat naredijo coming out ustno/s pogovorom v živo. Sledeči načini coming outov so se razvrstili tako; oseba direktno in hitro pove nek podatek o sebi (npr. imam punco/fanta/sem trans) in ne gre v daljše pogovore (35 %), oseba zanika kar drugi predpostavljajo, da je (cis/strejt/itd.) – tako jasno sporoči, da to ni in pove kdo in kaj je (25 %), oseba zanika kar drugi predpostavljajo, da je (cis/strejt/itd.) – tako jasno sporoči, da to ni (25 %), z uporabo določenih emojijev (npr. zastav) v svojih opisih na profilih na družbenih omrežjih (Facebook, Instagram, Twitter, itd.) (22 %), s pošiljanjem sporočil v inbox na družbenih omrežjih (Facebook, Instagram, Twitter, itd.) (20 %), preko objave na svojih profilih na družbenih omrežjih (Facebook, Instagram, Twitter, itd.) (18 %), ustno – pogovor po telefonu (11 %), s pošiljanjem sporočil v chat na družbenih aplikacijah (Signal, Viber, Telegram, Whatsapp, itd.) (11 %), s pošiljanjem SMS sporočil (11 %), Drugo (8 %), oseba pove svoje zaimke/popravi osebo, ki zanjo uporabi napačne zaimke (6 %), z emailom (6 %), s pismom (5 %).

Osebe, ki so označile drugo so med drugim zapisale_i: "Javno kot aktivistka v intervjujih", "Gay jokes", "Mimogrede v pogovoru", "Z izgledom", "Aktivizem", "Z zaimki v svojih biotih", "Umeščanje podatka o spolu partnerke v običajen pogovor", "Na družabnih omrežjih imam v biotu svoje zaimke", "Z javnim delovanjem, udejstvovanjem, delom, aktivizmom", "Sem književnik, ki pogosto piše in objavlja o lgbtqi+ temah in v teh kontekstih tudi o sebi, se skozi svoje javno umetniško delovanje nenehno razkrivam", "med pogovorom preprosto omenim svojega fanta, ko je kaj relevantnega oziroma ko mi pride na pamet določena vsebina s fantom" itd.

KAKO NAJVEČKRAT NAREDIŠ COMING OUT/ SE RAZKRIJEŠ?

GRAF 7:

Za katere informacije ti je ob prvem coming outu novi osebi pomembno, da jih poveš oz. sporočiš?

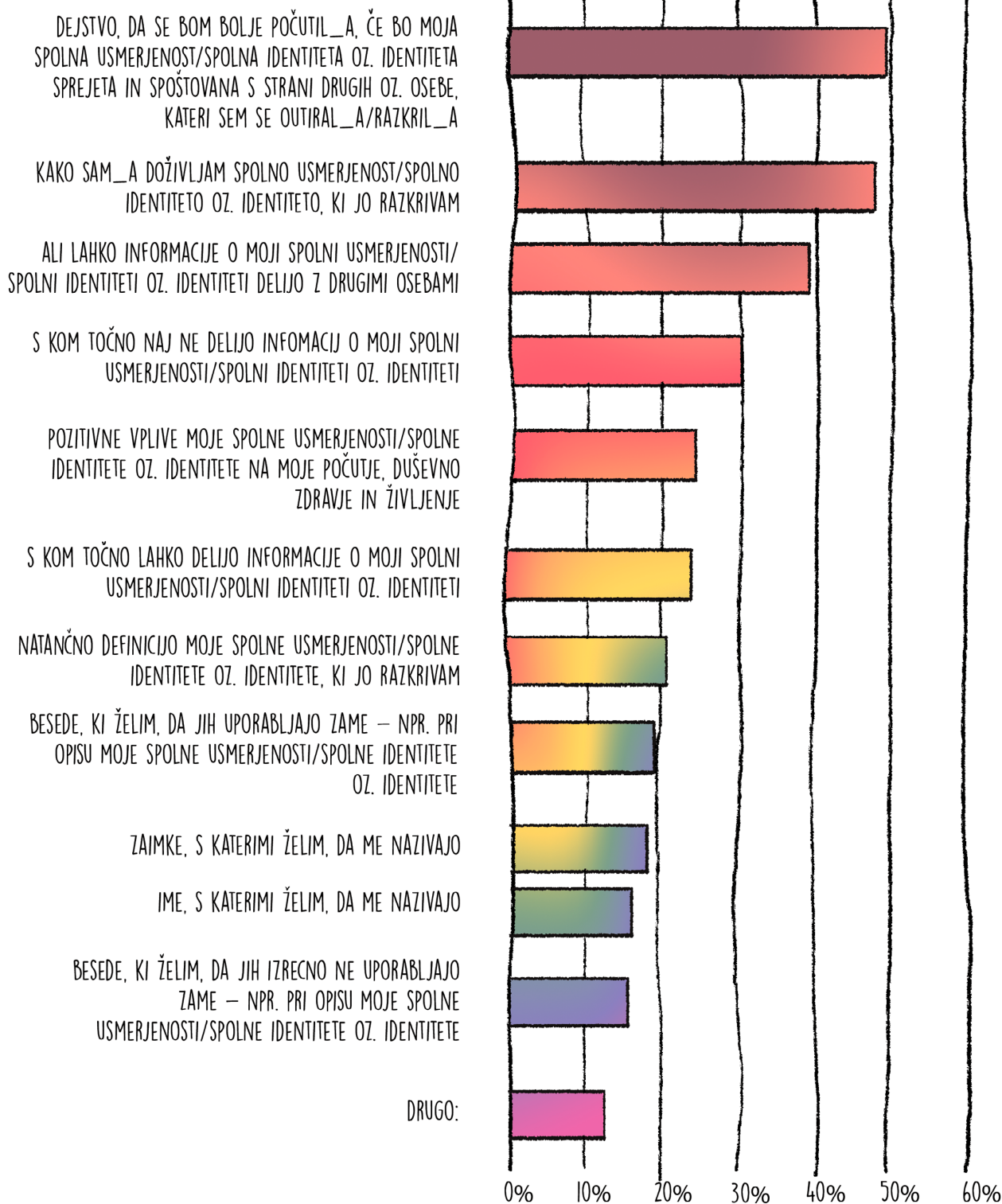
Pri vprašanju katere informacije je LGBTQ+ osebam pomembno povedati ob prvem coming outu novi osebi je bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

1 od 2 LGBTQ+ oseb (49 %) je ob prvem coming outu pomembno, da sporočijo, da se bodo bolje počutile_i, če bo njihova spolna usmerjenost/spolna identiteta oz. identiteta sprejeta in spoštovana s strani drugih oz. osebe, kateri so se outirale_i/razkrile_i.

Druge pomembne informacije ob prvem coming outu so sodelujoče_i razvrstile_i tako; kako same_i doživljajo svojo spolno usmerjenosti/spolno identiteto oz. identiteto, ki jo razkrivajo (48 %), Ali lahko informacije o moji spolni usmerjenosti/spolni identiteti oz. identiteti delijo z drugimi osebami (39 %), S kom točno naj ne delijo informacij o moji spolni usmerjenosti/spolni identiteti oz. identiteti (30 %), Pozitivne vplive tvoje spolne usmerjenosti/spolne identitete oz. identitete na tvoje počutje, duševno zdravje in življenje (25 %), S kom točno lahko delijo informacije o moji spolni usmerjenosti/spolni identiteti oz. identiteti (24 %), Natančno definicijo moje spolne usmerjenosti/spolne identitete oz. identitete, ki jo razkrivam (20 %), Besede, ki želim, da jih uporabljajo zame – npr. pri opisu moje spolne usmerjenosti/spolne identitete oz. identitete (19 %), Zaimke, s katerimi želim, da me nazivajo (18 %), Ime, s katerim želim, da me nazivajo (16 %), Besede, ki želim, da jih izrecno ne uporabljajo zame – npr. pri opisu moje spolne usmerjenosti/spolne identitete oz. identitete (16 %) in Drugo (13 %).

Pod drugo so sodelujoče_i med drugim napisale_i: "pričakujem sprejetje in čakam na reakcijo", "imam ženo", "sem na voljo za vsa vprašanja, lahko tudi širše o LGBTQ+ skupnosti, vendar morajo vedeti, da lahko gotovo govorim le zase", "vse, kar jih zanima – po izkušnjah je aloseksualnim osebam asekuslnost težko razumeti, zato ostanem odprta za podrobna vprašanja; pojasnim, da govorim le zase in ne v imenu vseh, ki se identificirajo z istospolno usmerjenostjo, poudarim koncept spektra", "sem to kar sem in upam da bo oseba to sprejela", "da sem enaka oseba kakor prej", "pomembno mi je da jih popravim pri njihovi heteronormativnosti in da jim povem, da nisem to kar oni mislijo da sem in da sem ubistvu nekaj drugega", "odgovorim na (neinvazivna) vprašanja, ampak ne ponujam informacij razen komunikacijsko relevantnih", "outiram se najbolj običjano iz praktičnih razlogov (da ne pride do napačnega sklepanja) ali zato, ker je to realnost; ne zanima me več vpliv mojega outiranja na druge ljudi" itd.

ZA KATERE INFORMACIJE TI JE OB PRVEM COMING OUTU/ RAZKRITJU NOVI OSEBI POMEMBNO, DA JIH POVEŠ OZ. SPOROČIŠ?

GRAF 8:

Komu ti je bilo najtežje narediti coming out oz. s strani koga se najbolj bojiš njihovih reakcij po coming outu?

Sodelujoče smo vprašale_i kateri izmed naštetih oseb jim je bilo najtežje narediti coming out/razkritje oz. s strani koga so se najbolj bale_i njihovih reakcij po coming outu/razkritju, pri čemer je bilo mogoče izbrati več možnih odgovorov.

2 izmed 3 LGBTQ+ oseb (62 %) je (bilo) najtežje narediti coming out mami, 58 % očetu, 43 % babici/babicama, 36 % širšemu sorodstvu in 30 % dedku/dedkoma. Vsi odgovori, kjer minimalno 1 izmed 3 LGBTQ+ oseb najtežje naredi coming out, se navezujejo na osebe iz ožjih ali širših družinskih okolij.

Ostali rezultati, ki povedo koliko LGBTQ+ osebam je določeni osebi najtežje narediti coming out oz. od koga se najbolj bojijo reakcije po coming outu, so se razporedili med sledeče osebe; nadrejena oseba na delovnem mestu (16 %), nekdanji sošolke_ci (14 %), zdravstveno osebje (medicinske sestre, tehniki, zdravnice_ki specialistke_i itd.) (13 %), osebna_i zdravnica_ik (13 %), učitelji_ce/profesorji_ce (12 %), prijatelji_ce iz otroštva (11 %), sodelavke_ci (11 %), sošolke_ci (11 %), osebam, s katerimi preživljaš prosti čas (v športnih in interesnih klubih, društvih, itd.) (11 %), drugo (9 %), brat/bratje (9 %), družina moje_ga partnerke_ja/partnerk_jev (9 %), sestra/sestre (9 %), prijatelji_ce (8 %), trener_ka (v športnih dejavnostih) (6 %), psihiatrinja_er (5 %), vodja interesne dejavnosti del katere si (pevski zbor, bralni krožek, impro liga, itd.) (5 %), psihoterapevt_ka (5 %), socialna_i delavka_ec (5 %), partner_ka/partnerke_ji (3 %), sorojenke_ci (3 %), bivše_i partnerke_ji (3 %), skrbnik_ca/skrbnice_ki (1 %).

Pod drugo so se med drugim zvrstile sledeče osebe: vzgojitelji_ce, učitelji_ce mojih otrok; sebi; ginekolog_inja; širši poslovni partnerji – ko imaš dilemo, koliko svojega osebnega življenja sploh deliti, pa npr. predpostavljajo, da imaš moža, ker imaš otroke; najboljša prijateljica; potencialni delodajalci; starejše osebe nasplošno; ljudje, s katerimi sem poslovno/pogodbeno povezan; otroci; neznane osebe na pošti, na uradu itd ...

KATERI IZMED NAŠTETIH OSEB TI JE BILO NAJTEŽJE NAREBITI COMING OUT/RAZKRITJE OZ. S STRANI KOGA SE NAJBOLJ BOJIŠ NJIHOVIH REAKCIJ PO COMING OUTU/RAZKRITJU

